

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

Одлуком бр. 12/10 од 10.11.2010. године, а у складу с чланом 71. и 91. Закона о високом образовању (*Службени гласник Републике Српске*, број 73/10) Наставно – научно вијеће Филолошког факултета у Бањој Луци на својој 14. седници од 10.11.2010. године именовало је Комисију за разматрање конкурсног материјала и писање извештаја за избор у академско звање *наставника* за ужу научну област *Специфични језици – Српски језик*, на наставним предметима: Старословенски језик 1 и 2 и Упоредна граматика словенских језика 1 и 2.

Комисија је радила у следећем саставу:

1. др Јасмина Грковић-Мејџор, редовни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, Филозофски факултет у Новом Саду, председник;
2. др Биљана Бабић, доцент за ужу научну област Србистика, Филолошки факултет у Бањој Луци, члан;
3. др Милан Драгичевић, редовни професор за ужу научну област Србистика, Филолошки факултет у Бањој Луци, члан.

Захваљујући на указаном јој поверењу, Комисија подноси Наставно-научном вијећу следећи

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНОМ КАНДИДАТУ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ

Конкурс објављен: 2.12.2010. у „Гласу Српске“ Ужа научна/уметничка област: Специфични језици – Српски језик Назив факултета: Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци Број кандидата који се бирају: један (1) Број пријављених кандидата: један (1)
--

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Основни биографски подаци

Име, средње име и презиме: Зорица (Владимир) Никитовић Датум и место рођења: 2.5.1972, Сарајево Установе у којима је био запослен:
--

Гимназија, Бања Лука (1999-2003);
Филозофски факултет у Бањој Луци / Филолошки факултет у Бањој Луци (2003-).
Звања/ радна места:
Филозофски факултет у Бањој Луци / Филолошки факултет у Бањој Луци, асистент (2003-2008);
Филозофски факултет у Бањој Луци / Филолошки факултет у Бањој Луци, виши асистент (2008-).
Научна/уметничка област: Специфични језици – Српски језик
Чланство у научним и стручним организацијама или удружењима:
Била је председник Удружења „Центар за српски језик и културу Србика“.

2. Биографија, дипломе и звања

Основне студије: Српски језик и књижевност
Назив институције: Филозофски факултет у Бањој Луци
Место и година завршетка: Бања Лука, 1998.

Постдипломске студије: Наука о језику
Назив институције: Филолошки факултет у Београду
Место и година завршетка: Београд, 2004.
Назив магистарског рада: *Типови номинације у микротопонимији Змијања*
Ужа научна/уметничка област: Специфични језици – Српски језик

Докторат: Филолошке науке (српски језик и лингвистика)
Назив институције: Филозофски факултет у Новом Саду
Место и година завршетка: Нови Сад, 2010.
Назив дисертације: *Сложенице у оригиналним српскословенским дјелима сакралног карактера*
Ужа научна/уметничка област: Специфични језици – Српски језик

Претходни избори у наставна и научна звања (институција, звање и период):
Филозофски факултет у Бањој Луци, асистент (2003-2008); виши асистент (2008-).

3. Научна/уметничка делатност кандидата

1. Радови пре последњег избора/реизбора

Приређивачки рад

1. *На путевима стилистике и књижевности* (зборник радова ученика бањалучке Гимназије), прир. Зорица НИКИТОВИЋ, Просветно-педагошки завод, Бања Лука, 2003.

Научни радови у часописима

1. Зорица НИКИТОВИЋ, „Антропонимске категорије села Змијања”, *Актуелности* II/4-5, Бања Лука, 1998, 81-89.

2. Зорица НИКИТОВИЋ, „Творбено-семантичка анализа личног имена Девесмиљка”, *Радови* 6, Бања Лука, 2003, 209-212.

Научни радови у зборницима радова са научних скупова

1. Зорица НИКИТОВИЋ, „Ономастика Змијања као индикатор релативне старине становништва”, *Зборник радова са научног скупа „Традиција и савременост“*, Бања Лука, 2005, 89-93.

2. Радови после последњег избора/реизбора

Научна монографија националног значаја

1. Зорица НИКИТОВИЋ, *Типови номинације у микротопонимији Змијања*, Филозофски факултет, Бања Лука, 2009.

У монографији, приређеном магистарском раду Зорице Никитовић, даје се творбено-семантичка анализа микротопонима двају села: Стричића и Вилуса, изабраних за узорак шире макрорегије Змијања. Сагледавање лексеме и сегмената стварности прецизира околности употребе микротопонима као специфичних лексичких јединица. Поред творбено-семантичке анализе назива, акценат је стављен на карактеристике ванјезичких појава представљених у микротопонимији Змијања, које су мотивисале семантику назива. Односи између саставних делова једног назива, између топоформаната, разматрани су онда када је творбено-семантичка природа топооснове и формантних проширења или међуоднос делова вишечланих назива показивао одређене специфичности. Исцрпна и детаљна анализа микротопономастикона који до сада није ономастички описан свакако је значајан допринос нашој ономастици.

Број бодова: **10** (члан 33, ставка 3)

Научни радови у часописима

1. Зорица НИКИТОВИЋ, „Семантички опис лексема богословског садржаја”, *Радови* 11, Бања Лука 2008, 17-31.

У раду се на изабраном корпусу сложеница из књиге есеја *Философске урвине* преподобног Јустина Ћелијској анализира њихова семантика и истовремено указује на сву сложеност њиховог значења, те да није могуће дати семантички опис какав је уобичајен у лексикографској и дериватолошкој пракси. Такође, у раду је истакнута улога контекста у лексикализацији вишечланих описних конструкција као и у семантичкој трансформацији речи.

Број бодова: **5** (члан 33, ставка 12)

2. Зорица НИКИТОВИЋ, „Сложенице у Доментијановом *Житију Светог Саве*”, *Прилози проучавању језика* 39, Нови Сад 2008, 49-67.

Предмет рада су сложенице у Доментијановом *Житију Светог Саве*. Систематизација грађе извршена је у форми речника са кратким контекстом,

фреквенцијом и преводом на савремени српски језик. Испитивање обухвата анализу морфолошке структуре сложенице, синтаксичко-семантички однос делова сложене речи, те однос сложенице као целине према њеним саставним деловима.

Број бодова: **5** (члан 33, ставка 12)

[Образложење: Часопис *Прилози проучавању језика* је у категоризацији Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије сврстан у категорију М52, као часопис националног значаја]

3. Зорица НИКИТОВИЋ, „Сложенице у „Философским урвинама“ оца Јустина Поповића”, *Српски језик* 14/1-2, година XIV, Београд 2009, 557-583.

У раду се разматрају 242 сложене речи богословске семантике у делу *Философске урвине* оца Јустина Поповића са творбеног и семантичког аспекта. Настале у богословском дискурсу, речи се одликују сложеностом и богатом семантиком која се односи на духовну стварност. Поред свих типова морфемске творбе, од којих је најпродуктивнија композиција, заступљена је и синтаксичка творба. Наглашена је продуктивност модела са елементом *све-*, који образује неколико семантичких подтипова.

Број бодова: **8**

[Образложење: Часопис *Српски језик* је у категоризацији Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије сврстан у категорију М24, као часопис међународног значаја]

4. Зорица НИКИТОВИЋ, „О сакралној семантици српскословенских сложеница високог стила”, *Филолог* I/1, Филолошки факултет, Бања Лука, 2010, 125-142.

У раду се анализирају сложене речи, које су продуктивна творбена категорија у српскословенским књижевним делима сакралног карактера, као и у читавом периоду црквенословенског језика. Према критеријуму продуктивности прве творбене основе сложенице врши се анализа њихове сакралне семантике, те подела према семантичким типовима. Специфичност грађе захтева интердисциплинаран приступ, тако да се у разматрању значења сложеница, посебно оних које имају статус богословских термина, користи и богословска литература.

Број бодова: **5** (члан 33, ставка 12)

5. Зорица НИКИТОВИЋ, „Сложенице у језику преподобног Јустина Ћелијског /творбено-семантички аспект/”, у: *Православна духовност у српској књижевности 20. вијека*, Бања Лука, 2010. (у штампи: 34 куцане стране, без прореда).

У раду се у форми речника дају све сложене речи из *Философских урвина*, како оне чија је семантика сакралног карактера, тако и све друге. Ради боље илустрације стваралачке оригиналности и креативности аутора наводе се и примери из његових других дела. Творбеном анализом издвојили су се карактеристични творбени начини, док је семантичка анализа показала неопходност даљег истраживања ове

проблематике. Рад представља прерађену и допуњену верзију два претходно наведена рада.

Број бодова: **8** (члан 33, ставка 9)

6. Зорица НИКИТОВИЋ, „Кроз тамни вилајет до Небеског Јерусалима /хришћанска семантика лексике – на корпусу Светог Николаја Српског, Момчила Настасијевића и Десанке Максимовић”, у: *Православна духовност у српској књижевности 20. вијека*, Бања Лука, 2010. (у штампи: 24 куцане стране, без прореда).

Лексикографска пракса показује да се током два века српског стандардног језика сузио семантички дијапазон речи: *живот, смрт, душа, срце, пут, спасење* и др., те да је њихово хришћанско значење потиснуто, што је довело до тога да одређена књижевна дела нису темељно прочитана. Након дужег увода лингвистичко-теолошког карактера врши се анализа наведених речи на песничком корпусу репрезентативних писаца савремене књижевности. Трећи део рада сагледава функцију црквенословенских лексема у Настасијевићевом песништву.

Број бодова: **8** (члан 33, ставка 9)

Научни радови у зборницима радова са научних скупова

1. Зорица НИКИТОВИЋ, „Црквенословенске сложенице као интегративни чинилац јеванђељске мисли”, *Зборник радова са научног скупа „Научна и духовна утемељеност друштвених реформи“*, Бања Лука, 2009 (у штампи, 7 стр).

У раду се говори о сложеницама као древном лексичком слоју који је Вуковим преводом *Новог Завјета* и новим путем развоја српског језика маргинализован али који је, као језички темељ јеванђељске мисли и богословског појмовника, наставио своју литерарну егзистенцију и након Вукове реформе. Дубоко урасле у ткиво богословске мисли и православне духовности, црквенословенске сложенице су послужиле као узор за творбу нових лексичких јединица сложене структуре, што потврђују дела Петра II Петровића Његоша и Светог Николаја Српског. На корпусу сложених речи из књига *Луча Микроkozма* (1845) и *Молитве на језеру* (1922) указује се на богатство како наслеђених и фонетски адаптираних црквенословенских облика, тако и на нове сложенице богате метафорике и значења.

Број бодова: **3** (члан 33, ставка 16)

Укупан број бодова: **52**

4. Образовна делатност кандидата

1. Образовна делатност пре последњег избора/реизбора

Наставна делатност

- *Старословенски језик* (2003-), Одсјек за српски језик и књижевност;

- *Упоредна граматика словенских језика* (2003-), Одсјек за српски језик и књижевност;
- *Историја српског језика I* и *Историја српског језика II* (2005/2006), Одсјек за српски језик и књижевност, Одсјек за италијански језик и књижевност;
- *Савремени српски језик (морфологија)* (2007/2008), Одсјек за француски језик;
- Координатор *Љетње школе српског језика и културе за странце* (2005-2008).

Уџбеник

Српски језик за странце / Serbian Language for Foreigners, Завод за уџбенике и наставна средства Источно Сарајево, 2005 (у коауторству са Божом Ћорићем).

2. Образовна делатност после последњег избора/реизбора

- *Старословенски језик I* и *Старословенски језик II* (2008-), Одсјек за српски језик и књижевност, Одсјек за италијански језик и књижевност;
- *Упоредна граматика словенских језика I* и *Упоредна граматика словенских језика II* (2008-), Одсјек за српски језик и књижевност;
- *Историјска фонетика српског језика* (2008-), Одсјек за српски језик и књижевност;
- *Историјска морфологија српског језика I* и *Историјска морфологија српског језика II* (2008-), Одсјек за српски језик и књижевност;
- *Историја српског књижевног језика* (2008-), Одсјек за српски језик и књижевност.

Као што се из наведеног види, мр Зорица Никитовић је држала вежбе из више историјскојезичких предмета, како оних из области палеославистике, тако и оних из области историје старосрпског и историје српског књижевног језика. Овако широк дијапазон предмета говори у прилог њеној научној и стручној компетенцији.

Број бодова: 4 (члан 35, ставка 9)

Укупан број бодова: 4

5. Стручна делатност кандидата

1. Стручна делатност пре последњег избора/реизбора

1. *Водич кроз српску књижевност* (приказ књиге Н. Милошевић-Ђорђевић, З. Бојовић, Д. Иванић, Н. Петковић, *Кратак преглед српске књижевности*, Лирика) Крајина, I -1, Бања Лука, 2001, 181-183.

2. *Приручник на међи два миленијума* (приказ књиге Јована Деретића *Кратка историја српске књижевности*, Светови, Нови Сад, 2001) Крајина I -1, Бања Лука, 2001, 183-185.

3. *Опис поетичког модела натурализма* (Приказ књиге Младенка Сацака *Натуралистички наративни модели у српској поезији између реализма и модерне*) Крајина I-4, Бања Лука, 2002, 182-184.

4. *Игра и побједа пролазности*, Крајина II-7, Бања Лука, 2003.

Пројекти

Сарадник на пројекту израде српског дијалектолошког атласа (САНУ, 1997-1998).

Сарадник на пројекту *Православна духовност у српској књижевности 20. вијека* (Институт за српски језик и књижевност, Филозофски факултет, 2007-2009).

2. Стручна делатност после последњег избора/реизбора

Пројекти

Сарадник на пројекту *Православна духовност у српској књижевности 20. вијека* (Институт за српски језик и књижевност, Филозофски факултет, 2007-2009).

Број бодова: **4** (члан 36, ставка 5)

Укупан број бодова: **4**

III ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

Др Зорица Никитовић је у последњем изборном периоду (2008-2010) остварила изузетно добре научне резултате. Објавила је књигу из области ономастике (за штампу приређен магистарски рад) и написала седам научних радова, који су објављени или прихваћени за штампу у часописима националног и међународног карактера, као и у зборницима радова. Наглашавамо чињеницу да је **за мање од три године** написала двоструко више радова од неопходног минимума за избор у звање доцента, и, квантитативно исказано, остварила укупно **60 бодова**.

Највећи део научног рада др Зорице Никитовић посвећен је проблемима лексике српског књижевног језика, пре свега у дијахроној, али и синхроној перспективи. Повезивање ова два нивоа и приступа илуструје став да се језик мора посматрати у континуитету, те да се савремени систем може разумети само увидом у процесе који су га обликовали. Познавање лексике српскословенског, књижевног језика с најдужом традицијом у Срба, и црквенословенског језика у целини омогућује, како је својим радовима кандидаткиња показала, разумевање не само савременог богословског дискурса (у делима Светог Јустина Ћелијског и Светог

Николаја Српског), већ и језика нововремених српских песника (Момчила Настасијевића и Десанке Максимовић).

Најобимније истраживање др Зорице Никитовић представља њена докторска дисертација *Сложенице у оригиналним српскословенским дјелима сакралног карактера*, одбрањена 2. новембра 2010. године на Филозофском факултету у Новом Саду, пред комисијом у саставу: проф. др Јасмина Грковић-Мејџор, дописни члан САНУ, проф. др Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, проф. др Светлана Томин и доц. др Наташа Драгин. Корпус тезе обухвата оригинална српскословенска дела прва четири нивоа Толстојеве пирамиде жанрова (химнографску литературу, хагиографску литературу, опис преноса моштију и панегиричну књижевност), која Е. М. Верешчагин сврстава у јединствен „житијни жанр” (укупно 35 дела). Докторска дисертација садржи и речник сложеница, који обухвата 1115 лексема, анализу њихове творбене структуре, преглед продуктивности основа и творбених модела, типове лексичке и творбене синонимије, анализу синтаксичко-семантичких односа основа у сложеници, испитивање сложене семантике композита, те њихове улоге у датом функционалном стилу, на основу чега се изводе и валидни закључци. Базирани на репрезентативном корпусу оригиналне српскословенске књижевности сакралног карактера у распону од више векова, резултати истраживања показују да се у литератури овога типа остварује специфичан функционални стил, који се огледа не само кроз избор сложеница из лексичког регистра и богатство њихове употребе, већ и у селекцији специфичног типа сложеница, односно сложених основа које улазе у њихов састав. Реч је о творбеним и сложеним основама чија семантика одсликава специфичан поглед на свет православног хришћанства. Показано је да је у том погледу испитивана група жанрова у домену сложеница у бити унифицирана, али да је истовремено овај функционални стил био отворен и динамичан систем, који се непрестано богатио и допуштао средњовековном писцу ауторску слободу, те да се у оквиру функционалностилске уједначености у сфери сложеница манифестују и индивидуалне особине писаца, тако да се у оквиру општег функционалног стила житијног жанра осварују и индивидуални стилови. Осим тога што је докторском дисертацијом показала да је вредан и темељан истраживач, др Зорица Никитовић је дала посебан допринос новим приступом у испитивању сложеница у овом типу литературе сагледавањем контекстуалне реализације лексеме при одгонетању њеног значења, нагласивши да се семантика сложеница сакралног типа може схватити једино у хришћанском контексту: „Метафоричност и семантика духовног живљења чине их семантички непрозирним ван контекста и ван хришћанске традиције”.

Наставни рад др Зорице Никитовић обухватао је држање вежби из већег броја предмета из области палеославистике и историје српског језика: *Старословенски језик*, *Упоредна граматика словенских језика*, *Историјска фонетика српског језика*, *Историјска морфологија српског језика*, *Историја српског књижевног језика*, а овај опсег свакако говори у прилог њеној упућености у разнородна питања дијахронијских филолошких истраживања.

На основу увида у укупни научни и наставни рад др Зорице Никитовић, Комисија једногласно закључује да је реч о кандидату који испуњава све законске услове, као и услове предвиђене *Статутом Универзитета у Бањој Луци* и

Правилником о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Бањој Луци за избор у звање доцента.

Имајући речено у виду, Комисија са задовољством предлаже Наставно-научном вијећу Филолошког факултета у Бањој Луци да овај извештај усвоји, те Струковном вијећу и Сенату Универзитета проследи **предлог за избор др Зорице Никитовић у звање доцента за ужу научну област Специфични језици – Српски језик** на наставним предметима: **Старословенски језик 1 и 2 и Упоредна граматика словенских језика 1 и 2.**

Чланови Комисије:

1. _____

др Јасмина Грковић-Мејџор, редовни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, Филозофски факултет у Новом Саду, председник

2. _____

др Биљана Бабић, доцент за ужу научну област Србистика, Филолошки факултет у Бањој Луци, члан

3. _____

др Милан Драгичевић, редовни професор за ужу научну област Србистика, Филолошки факултет у Бањој Луци, члан